

MORGENBLADET

Frihetens datter fra Sogn

Kongresskvinnen Michele Bachmann vil kaste Barack Obama ut av Det hvite hus ved å sky kompromisser.

Av Stein Tønnesson / Washington

Familie og følelser: Michele Bachmann har startet valgkampen for å bli Republikanernes presidentkandidat. Hun er kompromissløs, men familiekjær. Her med ektemannen Marcus på et folkemøte i South Carolina.
Foto: Emmanuel Parisse/scanpix

Under tittelen

«Daughter of Liberty»
(frihetens datter) fylte et portrett av norskættede Michele Bachmann hele forsiden på det amerikanske, konservative magasinet National Review for 18. juli. På portrettet er det lett å se på hennes åpne

munn og selvsikre smil at hun er i ferd med å si noe viktig. Hun har et forklart uttrykk i øynene. Bak henne ser man opprørere med falske indianerfjær kaste kasser med te på sjøen fra et skip i Boston. Det skjedde i 1773, 92 år før Micheles tippoldeforeldre og oldefar dro fra Sogn for å prøve lykken i Amerika.

Michele Bachmann kan se ut til å ha overtatt Sarah Palins rolle som Tea Party-bevegelsens fremste bannerfører. Mens Palin fortsatt teller på knappene, har Bachmann kastet seg inn i kampen om å bli Republikanernes presidentkandidat. Ikke nok med det. Hun klarte seg bra i sine første tv-intervjuer og rykket rett inn på meningsmålingenes andreplass, hakk i hæl på den rutinerte Mitt Romney.

Få her i Washington DC tror for alvor at Bachmann blir Republikanernes kandidat. Og hvis hun mot all formodning skulle vinne nominasjonen, er det bare bra, sier de, for da blir det walkover for Barack Obama i presidentvalget i november 2012. Folk her i hovedstaden mener Bachmann er simplisistisk, useriøs, uinformert og bakstrevsk. Hun kjenner ikke engang historien. I en tale sa hun at de første skuddene i uavhengighetskrigen falt i New Hampshire.

Alle vet jo at det var i Massachusetts.

Bachmann appellerer til enkle sjeler som lengter tilbake til en mytisk fortid med sterkt familiesamhold, hardt arbeid og fast gudstro, blir det sagt. Republikanernes beste kort er tidligere kinaambassadør Jon Huntsman, sier bedreviterne. Han kan gi Obama kamp om sentrumsvelgerne. Mitt Romney er også en rutinert politiker som kan gi Obama skikkelig motstand.

Nå har aldri hovedstadens holdninger vært representative for USA som helhet. Washington er et sært sted, fylt av diplomater og andre utlendinger, profesjonelle politikere og lobbyister, tenketanker og overbeviste afroamerikanske demokrater. Folk her inne bak *the beltway* legger gjerne mer vekt på kunnskap og politisk håndverk enn på ekte meninger. Ellers i landet er det omvendt. Huntsman er for nyansert. Folk lurar på hva han egentlig mener. Romney er tydelig, men snakker som en maskin. Bachmann har ekte temperament, gir klart uttrykk for sine følelser. Under bønnemøtene i Kongressen viser hun også omsorg for sine politikerkolleger, ja selv for demokrater.

Å stå utenfor hovedstadens politiske elite kan være en fordel for en som vil bli amerikansk president, særlig i en tid med krise og arbeidsløshet. Skuffelsen over Obama er stor hos demokratene, og republikanerne har lenge satt seg fore å sørge for at han bare får én periode.

Michele Bachmann er enda mer imot Obama enn alle andre. Hun har gått så langt som til å anklage ham for å være antiamerikansk. Som politiker i Minnesota bidro hun til å skrive en «skattebetalernes rettighetserklæring». Hun og hennes mann har selv drevet et helsetjenestefirma, så de vet at den beste måten å forbedre helsetjenestene på, er å senke skattenivået for småbedrifter.

Hvem er så Michele Bachmann? Hun ble født den 6. april 1956 og trådte sine barnesko i den lille byen Waterloo i Iowa, der hun huskes som en stille, men oppvakt pike. Familien flyttet derfra til Minnesota i 1968. Hennes pikenavn var Amble og hennes oldefar, Anfind Amble, var født i Kaupanger i 1865. Utenfor ekteskap, sier kirkeboka.

Det tyske navnet Bachmann har hun fra mannen Marcus, som hun traff i gymnastiden. Micheles foreldre ble skilt, men selv har hun gjort familien til sin fremste kjerneverdi. Hun og Marcus har stått sammen i tykt og tynt gjennom 33 år. I tråd med familietradisjonen begynte de begge som demokrater og gikk aktivt inn i kampanjen for Jimmy Carter i 1976. Han skuffet dem. Michele kom i skade for å bli i en roman av Gore Vidal som gjorde narr av USAs grunnleggere. Da ble hun harm. Hun innså at det demokratiske partiet sto for samfunnsnedbrytende verdier. Hun og Marcus engasjerte seg da for Ronald Reagan i stedet og har siden vært republikanere.

Kampen mot abort har vært vesentlig for dem. Selv har de fem barn. Eldstegutten Lucas er blitt Micheles nestviktigste politiske rådgiver, etter ektemannen. I tillegg til å gi barna hjemmeundervisning - i mistillit til det offentlige skoleverket - har Marcus og Michele vært fosterforeldre for 23 tenåringspiker. De har alle greid seg gjennom *high school*, altså videregående skole. Som barn gikk Michele med familien til gudstjenester i First Lutheran Church. Som voksen har hun og Marcus tilhørt Salem Lutheran Church, som er sterkt antikatolsk, men nylig forlot hun og Marcus Salem for å slutte seg til en evangelisk kirke med en mindre skarp profil.

Bachmann ble innvalgt i Representantenes hus i 2006. Der er hun en av de mange som har lovet sine velgere å skjære drastisk i føderalstatens utgifter. Bachmann hadde rykte for å være rabiat alt før hun ble innvalgt. Hun fikk ingen viktige verv, men har funnet det interessant å følge arbeidet i etterretningskomiteen. Hennes utenrikspolitiske prinsipp er «fred gjennom styrke».

Hun griper ofte ordet på de republikanske representantenes fellesmøter. Da advarer hun konsekvent mot noen form for kompromiss med Obama-administrasjonen. Det var en seier for henne da John Boehner, presidenten i Representantenes hus, måtte gi opp sitt forsøk på å bli enig med Obama om et budsjettkompromiss i helgen 9.-10. juli. Dermed er det fortsatt uvisst om Kongressen kommer til å høyne taket for hvor stor gjeld USA tillates å ha. Hvis ikke det skjer før 2. august, må Obama foreta en plutselig og drastisk reduksjon i statens løpende utgifter for å betjene utlandsgjelden.

Det er en krise Bachmann trolig ønsker. Hun liker å sette ting på spissen. Som den eneste av de som vil bli Republikanernes presidentkandidat krever hun at hele Obamas helsereform, «Obamacare» som hun kaller den, skal oppheves før hun går med på å løfte USAs gjeldstak.

Nå i sommer har hun kunnet glede seg over en krise-generalprøve i hjemstaten Minnesota. Det republikanske flertallet i delstatsforsamlingen nektet å gå med på guvernørens forslag til skatteøkninger og tvang ham til å stenge ned store deler av statens virksomhet i to uker. Den 18. juli måtte demokratenes guvernør Mark Dayton gi seg og godta et kraftig redusert budsjett uten skatteøkning.

Nå er Bachmanns mål å gjøre det samme i Washington. Da kan Obama bli så vingesvekket at han blir et lettere bytte i 2012.

Stein Tønnesson er forsker ved Institutt for fredsforskning (Prio) og United States Institute of Peace, Washington DC. stein@prio.no

Publisert 22. juli 2011

